

דכרת ר"ל שהוא זורעו נכרתים. ועי' בריש יבמות ובתוס' (שם). והרבינו גרשום להלן (ג' ע"ב) כתב ג"כ כן. ובימות (נה ע"א) ד"ה ערירים וכו' כתב רש"י דר"ל דבניו מתים ע"ש. וצ"ב בזה.

ובפפר ואם תאמר (ח"א ע' מד) הקשה לפי"ד רש"י כאן וכנ"ל דר"ל דמת בלא בנים, א"כ צ"ע להלכה דקיימ"ל דאין ממזר אלא מחייבי כריתות, למה לן קרא בממזר דעד דור עשירי לא יבא בקהל ה', הא לא משכח"ל דור עשירי שהרי הן מתים בהכרת וצ"ע ע"כ. אולם לפי מה שהבאנו בשם בעל התניא ועוד שבזמן הזה שאני, ניחא.

★ ★

במשנה: והאובל והעושה מלאכה ביום הכיפורים.

הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל בספרו לקח טוב (כלל ז') מביא את סוגית הגמ' ביומא (פ"א ע"א) דיב ב' לימודים על אזהרת ליל יוה"כ ויומו. או מגז"ש דעצם עצם, או מגז"ש דעינוי עינוי ע"ש. ורצה הגר"י ענגיל זצ"ל לומר. דהנפק"מ בין ב' הדרשות היא, אם יש אזהרה בפני עצמה על הלילה ואזהרה בפני עצמה על היום ע"ש, וכתב שם: צא ופרנס לי משנה כריתות (ב' א') דחשיב שלשים ושש כריתות בתורה וחד מינייהו העושה מלאכה ביוה"כ, ובגמ' שם אמרי', דתנא מנינא לומר שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ע"ש, וא"כ הא הך משנה על כרחך לאו כתנא דעצם עצם אתי, דהא לתנא דעצם עצם דס"ל דליל היוה"כ יש לה אזהרה ועונש בפ"ע, והיום ג"כ יש לו אזהרה ועונש בפ"ע, א"כ ראוי שהעושה מלאכה בליל יוה"כ ויומו בהעלם אחד יתחייב שתי חטאות, כאוכל חלב ודם בהעלם אחד, וכעושה מלאכה בשבת ויוה"כ בהעלם אחד וכמובן, וא"כ הו"ל לתנא למיחשב ל"ז כריתות, ולמיחשב יוה"כ בתרתי, חדא דלילא וחדא דיממא, ועל כרחך דסברת תנא דעצם עצם הזאת לאו אליבא דכ"ע היא, והוא רק דעת התנא ההוא לבד, ואינך מאן דאמרי הנ"ל פליגי עלה וכנ"ל, ותנא דכריתות הנ"ל סובר כסברתם דהלילה שפיר בכלל היום, ויש להם אזהרה ועונש אחד וכנ"ל, וע"כ שפיר חשיב יוה"כ בחדא וכמובן ודו"ק.

ואם כנים הדברים, א"כ יש לנו ללמוד מזה דלהלכה לא קיי"ל כסברת התנא דעצם עצם הנ"ל דאין הלילה בכלל היום, רק כאידך מאן דאמרי הנ"ל דס"ל דהלילה בכלל

חייב ב' על שאור וחמץ. ובספר גאון צבי על כריתות מפלפל בזה, ולא ראה דברי הירושלמי עיי"ש.

ומבואר דאף דשאור וחמץ חד אסורא נינהו, מ"מ סובר הירושלמי דאם היה בהם חילוק חטאות היה צריך למיתני ל"ז כריתות, משום חיובי חטאת אשר בהם.

ולפי"ז הרי אמר בסנהדרין (ס"ה ע"א) ובכריתות (ד' ע"א) דחלוקה דמיתה שמה חלוקה וחייב שתיים באוב וידעוני. ועי' במשנה למלך (פ"ד דשגגות ה"ד) עיי"ש. ומבואר דאף דשניהם בדין מיתה אחת בסקילה, מ"מ כיון דנחלקו בב' כתובים הוי חלוקין לחטאות, וא"כ נראה דמכש"כ במיתות חלוקות באמת דמחלקין לחטאות.

וא"כ לפי"ז הוכחת הרבינו מאיר ז"ל שפיר. דאם יש חיוב כרת וחטאת בנערה המאורסה, תו הול"ל למיתני נערה המאורסה בל"ו כריתות - לבד מאשת איש, דהרי כל שחלוקין לחטאות, מונין אותם בשנים, אף דאיסורם אחד וכדברי הירושלמי הנ"ל, גבי שאור וחמץ. והרי גם נערה המאורסה ואשת איש חלוקין לחטאות, שהרי מיתות מחלוקות, דאשת איש בחנק, ונערה המאורסה בסקילה. וזה פשוט עכ"ד.

★ ★

ויש לציין לענין פלא, דבשו"ת ר"ח אור זרוע (סי' קסד) מביא, שחזר בו רבינו מאיר ז"ל מדבריו הנ"ל, אך ראה בשו"ת מהר"ם ב"ר ברוך החדשות (סי' קנא) ושם בהגהות בראש הספר שהביא דבריו ושיטתו. וראה עוד בירושלמי יעקב על יבמות (שם) ע"ש.

★ ★

בח"י הר"ן שבת (ק"כ ע"א) כתב חידוש גדול שבאכילת נותר ליכא כרת וחטאת, וגדולי האחרונים תמהו עליו, וכתבו שאין לזה שחר, ושהוא טעות הדפוס, עיין שו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' מ"א) וספר המפתח על הרמב"ם הל' שגגות (פ"א ה"ד) בשם הגר"ק שאמר בשם החזון איש שתלמיד טועה הוא שכתבו.

★ ★

במשנה: שלושים ושש כריתות וכו'.

ברש"י כאן (ד"ה פסח ומילה וכו') כתב דכרת היינו שמת בלא בנים. ובכמה דוכתי בתורה ובש"ס כתב רש"י